

Posudek oponenta

Posluchačka Husitské teologické fakulty bc. Věra Ignatidu podala na této fakultě v akademickém roce 2017 diplomovou práci s názvem *Sv. Nikodém Svatohorec a prameny jeho myšlení*. Vedoucím práce je doc. ThLic. Pavel Milko, Ph.D.

Práce obsahuje čtyři rozvětvené kapitoly. V kapitole první *Možné vlivy v díle sv. Nikodéma* se věnuje možným vlivům, jako jsou pietismus, osvícenství, římskokatolickým vlivům jezuitských teologů, Tridentského koncilu, islámu a atmosféry ve 2. polovině 18. století v samotném Řecku na sv. Nikodéma.

Druhá kapitola *Sporná díla* je analytická. Autorka rozebírá jednotlivé spisy a sleduje je prismatem právě nastíněných vlivů.

V třetí kapitole *Hesychastické obrození* jsme kratičce seznámeni s tímto obrodným proudem. Kapitola je úvodem k závěrečné čtvrté kapitole, která má být zhodnocením *Pravověrnosti Nikodéma*. Věra Ignatidu se to snaží ukázat na několika příkladech: vztahu k překřtívání konvertitů, vyznání víry a častém svatém přijímání.

Závěr diplomové práce je poněkud neurčitý a svým způsobem neakademicky emotivní: „Do jaké míry byl sv. Nikodém ovlivněn např. jezuity, lze těžko říci. Nicméně nemůžeme popřít, že určité nepravoslavné vlivy jeho díla vykazují. Tyto vlivy se do pravoslavné teologie nedostaly až přičiněním sv. Nikodéma, byly tam již dříve. ... Sv. Nikodém měl velké znalosti a byl známý svou vynikající pamětí a tvrdým asketickým životem. V jeho dílech mi však chybělo něco, co např. v knihách metropolitů Antonyje Surožského nebo ve slovech starce Paisia a starce Porfýria musí vnímat snad každý čtenář – láska.“ (s. 70)

Několik konkrétních otázek: na s. 46 n v kapitole *Ctnost křesťanů* je citován prof. Yannaras a akceptována jeho teze o vivu pietismu: „- „Křesťané nesmějí hrát na nástroje, ani tancovat, ani zpívat“, „Křesťané nesmějí hrát hry, tancovat a zpívat na svých svatbách“, „Křesťané se nesmějí zkrášlovat, vonět se, nesmějí používat kosmetiku, nesmějí se dívat zvědavě“ (s. 46). To přeci jsou starokřesťanské důrazy dohledatelné třeba u Klementa Alexandrijského (Paidagogos), Tertulliana (De cultu feminarum, De spectaculis) i Cypriána aj. Proč by to měl být právě pietismus?

Poněkud nelogicky se v téže kapitole objevuje starce Porfýrios, mnich 20. století. Co má s naším Nikodémem společného?

Poněkud opět emotivní a neakademické je autorčino konstatování: „Osobně si myslím, že rozdíl mezi pravoslavím a římským katolicismem je za ta staletí už tak velký a propast mezi nimi tak hluboká, že nový křest je na místě. Jde přece o spásu.“ (s. 63)

Nejsem odborníkem na prof. Romanidise, znám však interpretace jeho myšlenek u našich česko-moravských teologů. Jak si profesora cením, tak jedné z těchto interpretací našich teologů nerozumím. Ta se v jednom aspektu projevuje i u kolegyně bc. Ignatidu. Zřejmě je to z citátu o přijímání eucharistie: „Přijímat mohou jen ti, kteří jsou ve stavu očistění, osvícení nebo oslavení. A takto to říkají i kánony pravoslavné Církve. Kdo není na jednom z těchto stupňů, nemůže přijímat, protože je to k jeho odsouzení, protože přijímá nehodně.“ (s. 66) Je to opravdu stanovisko pravoslavné církve? Kdo může o sobě říci, že na některém stupni je? A co modlitba srdce? „Smiluj se nade mnou hříšným/ou?“ Nemají spíše pravdu sv. Nikodém a hesychasti? Na svaté hoře Athos se v některých hesychastériích slaví svatá liturgie každý den. A nepřišel Kristus pozvat slabé a hříšné?

Hodnocení práce.

Práce bc. Věry Ingratitu je výsledkem jejího dlouhodobého zájmu o problematiku. Díky svým znalostem novořeckého jazyka přináší obohacující poznatky z této literatury. Lze říci, že nastudovala její podstatnou část. Pokusila se ji také zhodnotit a vyvodit závěry. To je cenným přínosem diplomové práce. A opravňuje mě to k pozitivnímu hodnocení a doporučení práce k obhajobě s návrhem „eminenter“. Kritické hodnocení jsem naznačil v uvedených otaznících. Myslím, že cesta k budoucnosti nevede k odlišování a vymezování, ale k dialogu a vzájemnému obohacování. Proč se vzpírat vlivům na sv. Nikodéma? Není to spíše ukázka oné perspektivní a obohacující cesty? Katolíci se mohou (a také to dělají) v mnohém poučit a obohatit od pravoslavných, proč by to nemohlo jít i naopak? ☺

Václav Ventura

doc. Thdr. Václav Ventura, Th.D.

Praha 18.ledna 2018